

Verkoop en gebruik van antibiotica daalt verder

Eind juni werd het dertiende BelVetSac-rapport voorgesteld aan de pers. Analyse van de verkoops- en gebruiksgegevens van antibiotica in de veehouderij toonde een verdere daling aan. De totale verkoop van antibiotica gecorrigeerd per biomassa is in 2021 met 8,4% verminderd. Ten opzichte van het referentiejaar 2011 betekent dit een cumulatieve daling van 44,6%. De daling in het gebruik is zeer duidelijk in de varkens-, pluimvee- en vleeskalverenbedrijven die al enkele jaren op bedrijfsniveau registreren. Maar er is blijvende aandacht nodig voor bedrijven met een continu hoog gebruik.

Els Goossens, adviseur Diergeneeskunde, Studiedienst Boerenbond /
Illustraties: Joris Snaet

Het jaarlijkse BelVetSac-rapport (*Belgian Veterinary Surveillance of Antibacterial Consumption*) stelt de analyse voor van alle data die met antibioticagebruik in de dierlijke sectoren gelinkt zijn. Groothandels in diergeneesmiddelen en mengvoederfabrikanten zijn verplicht om de

verkoop van antibiotica door te geven. In 2011 werd nog bijna 300 ton antibiotica verkocht, in 2021 was dit gedaald tot iets meer dan 170 ton. Veranderingen in de veestapel waarvoor de antibiotica worden gebruikt, moet men evenwel in rekening brengen. In 2021 nam de veestapel toe met 1,9% ten

opzichte van 2020 (op basis van het aantal in België geslachte dieren en Sanitel voor melkvee). In 2021 werd echter 17.041 ton minder biomassa gehouden dan in het referentiejaar 2011 (0,8% minder). Het is dus correcter om het totale gebruik per biomassa te vergelijken. In 2021 werd 81,2 mg antibiotica per kg biomassa verkocht, in 2020 88,6 mg/kg en in het referentiejaar 2011 146,5 mg/kg. Ten opzichte van het referentiejaar 2011 betekent dit een cumulatieve daling van 44,6% wat verkoop van antibiotica betreft. Volgens professor Jeroen De Wulf, voorzitter van Amcra en co-auteur van het rapport, is dit goed nieuws en een belangrijke daling, maar de doelstelling van een reductie van 65% eind 2024 zal nog bijzondere inspanningen vergen. Amcra, het kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij die- ▶

ren, werd 10 jaar geleden opgericht en is een wegwijzer naar een duurzamer antibioticagebruik. Deze vzw werd opgericht door de overheid én de betrokken sectoren en stakeholders Agrofront, BFA, dierenartsenverenigingen, Pharma.be en de universiteiten. Professor Jeroen De Wulf is voorzitter sinds het prille begin. Belangrijke taken van Amcra zijn het opstellen en opvolgen van de doelstellingen, het formuleren van adviezen en kennis doorgeven.

Gebruiksdata op bedrijfsniveau

De (verkoop) data op nationaal niveau zijn onderhevig aan import en export van diergeneesmiddelen, en onder meer ook aan uitvoer naar buitenlandse slachthuizen (voor berekening van de biomassa). De veehouder en zijn dierenarts zijn meer gebaat met de cijfers op bedrijfsniveau. In Vlaanderen wordt het gebruik van antibiotica (verschaffen, toedienen) op bedrijfsniveau geregistreerd en gecontroleerd via het AB Register (of Sanitel-Med). Met deze data, gebaseerd op actuele dieraantallen, kan het aantal behandeldagen op 100 dagen (BD_{100}) berekend worden, en kunnen bedrijven van dier-

Het lijkt erop dat het team veehouder-dierenarts erin slaagt voldoende alternatieven te vinden.

groepen onderling vergeleken worden. In de drie sectoren die al langer registreren op gebruiksniveau (varkens-, pluimvee- en vleeskalverensector) is een belangrijke reductie in antibioticagebruik te noteren. De daling bedroeg 15,3% bij varkens, 19,4% bij vleeskalveren en 40,7% voor pluimvee. Zowel de melkvee- als de vleesveesector zijn van start gegaan met de registratie op bedrijfsniveau, maar het is nog te vroeg om daaruit al conclusies te trekken. De eerste kwalitatieve resultaten zouden in 2023 beschikbaar moeten zijn. In ieder geval moet er dringend werk worden gemaakt van selectief droogzetten bij melkvee, iets wat al een verplichting is door Europese wetgeving. Er zijn ook nog te veel bedrijven met een structureel hoog gebruik (of een hoge BD_{100}); deze bedrijven worden nu

al specifiek opgevolgd door de kwaliteitssystemen en zullen specifieke coaching opgelegd krijgen (of krijgen dat al).

Belangrijke daling in gebruik kritische antibiotica

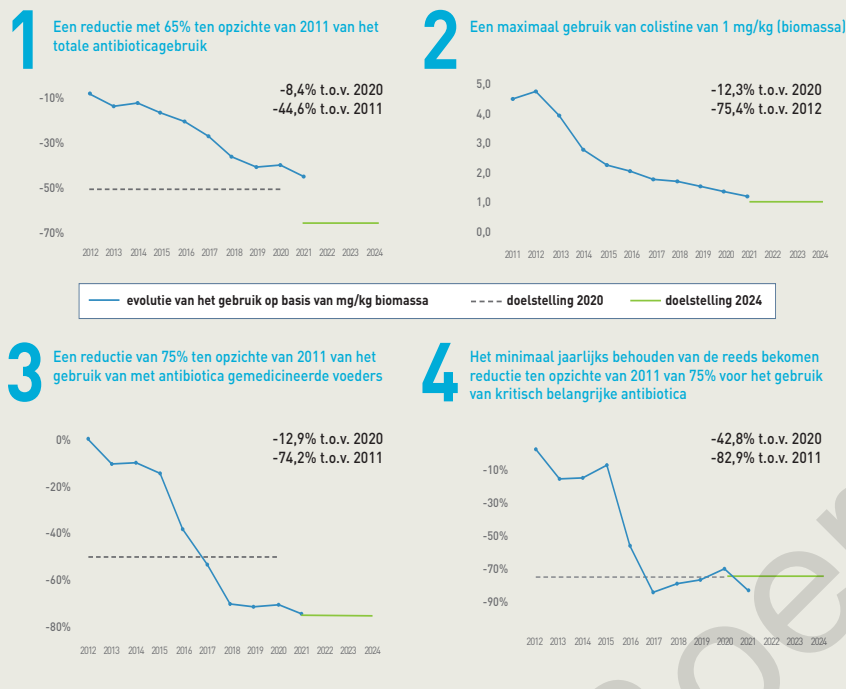
Kritische antibiotica zijn deze klassen antibiotica die doorgaans zeer efficiënt zijn, maar daardoor ook van groot belang zijn voor de behandeling van infecties met resistente bacteriële klemen bij mens en dier. Deze 'rode antibiotica' zouden dus alleen gebruikt mogen worden als er geen alternatieven zijn. De doelstelling is daaromtrent zeer scherp gesteld. Maar zowel dierenartsen als veehouders hebben het belang van deze rode antibiotica begrepen en er zijn grote stappen gezet in de reductie van het gebruik ervan. In 2021 is het gebruik daarvan bijna gehalveerd ten opzichte van het gebruik in 2020. In vergelijking met het referentiejaar 2011 is de daling nu reeds 82,9%, wat ruimschoots het doel van -75% in 2024 overstijgt. Ook het colistinegebruik blijft gestaag afnemen, ondanks het verbod op gebruik van zinkoxide. Het lijkt erop dat het team veehouder-dierenarts erin slaagt voldoende alternatieven te vinden (verhoogde preventie en bioveiligheid, voorkeur voor 'gele' en 'oranje' antibiotica ...).

Belang van opvolging en correcte data

De analyse van de verkoop- en gebruiksdata zoals voorgesteld in het jaarlijkse BelVetSac-rapport, leert de overheid en de betrokken sectoren waar de knelpunten zitten. Amcra, dat overigens onlangs zijn tienjarig bestaan vierde, kan de noden definiëren op basis van deze analyse en zijn continue analyse van de gebruiksdata (Sanitel-Med-barometer). Zo werden recent belangrijke adviezen gepubliceerd over groepsbehandelingen en selectief droogzetten van melkvee.

DOELSTELLINGEN TEGEN 2024

Dierenartsen en farmaceutische industrie kunnen ook aan de slag met een advies over aangepaste verpakkingsgrootten van antibiotica. Deze adviezen komen tot stand in technische werkgroepen waaraan zowel experts als gebruikers deelnemen. Correcte gegevens vormen altijd de basis, zowel van de adviezen als van het beleid. Dit zal ook de komende jaren zeer belangrijk blijven. De Vlaamse varkens-, pluimvee- en – recent ook – de rundveesector rekenen voor de collectie van de gebruiksdata op bedrijfsniveau op de systemen van AB Register, de vzw die in 2018 opgericht werd (maar toen al gestart was vanuit de varkenssector). Het verzamelen van de correcte data op bedrijfsniveau zal een aandachtspunt moeten blijven, zeker als er in de nabije toekomst andere diersoorten worden toegevoegd (in eerste instantie landbouwhuisdieren). Correcte gebruiksdata zijn ook nodig voor verdere kennisopbouw en opleiding. De overheid, Amcra en de kwaliteitssystemen gebruiken onder meer

sectorrapporten om verbeterpunten te definiëren. Maar minstens even belangrijk zijn de bedrijfsrapporten, die de problemen op het bedrijf aan het licht brengen en het mogelijk maken om samen (met dierenarts, voerleverancier en eventueel een externe coach of expert) naar een meer duurzaam en verminderd antibioticagebruik te gaan. Vorming en bespreking van deze rapporten blijven cruciaal. Er moet nog een lange weg afgelegd worden om de doelstellingen vastgelegd voor 2024 te behalen! ■

De behaalde vermindering is het resultaat van overleg, vertrouwen, transparantie en van een duidelijk gezamenlijk engagement.

Els Goossens

adviseur Diergeneeskunde, Studiedienst
els.goossens@boerenbond.be

Duurzamer antibioticagebruik door overleg en duidelijke doelen

De doelen op weg naar een verminderd en meer duurzaam antibioticagebruik worden opgesteld in overleg met alle partners binnen Amcra. Ze zijn ambitieus maar wel realistisch. De behaalde resultaten zijn echt wel een teken van het engagement van de dierlijke sectoren. Cruciaal in dit engagement zijn transparantie en vertrouwen. De verkoop- en gebruiksdata worden geregeld gecheckt en zijn betrouwbaar. Ze moeten betrouwbaar zijn, omdat deze data de hoeksteen zijn en blijven van het hele beleid. De veehouder, dierenarts en de overheid moeten voldoende transparantie en vertrouwen hebben in deze data en de rapporten, om verdere stappen te zetten. Daarom een warme oproep aan alle partners om blijvend te investeren in de collectie en kwaliteit van de verkoop- en gebruiksdata van antibiotica in de dierlijke sectoren en de steun aan Amcra. Maar dit is ook een oproep om ruimte te blijven geven aan de sectoren zelf om – door middel van zelfregulering – de ingeslagen weg naar een duurzamer antibioticagebruik verder te zetten.